

P R E D N A C R T

(16.11.2015.god.)

Na temelju članka IV.4.a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine na _____ sjednici Zastupničkog doma, održanoj _____, i na _____ sjednici Doma naroda, održanoj _____ godine, usvojila je

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZABRANI DISKRIMINACIJE

Članak 1.

Iza članka 1. dodaje se novi članak 1a. koji glasi:

(Definicije)

U ovom zakonu termin:

- a) "Institucija ombudsmana" označava Instituciju ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine,
- b) "javna tijela" označava sve institucije, organe, tijela, ustanove i sve druge institucije vlasti u Bosni i Hercegovini (državne, entitetske, Brčko Distrikta BiH, kantonalne, gradske, općinske, kao i druge pravne osobe koja obavljaju javne ovlasti),
- c) "Ministarstvo" označava Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine.
- d) Izrazi koji su radi preglednosti dani u jednom gramatičkom rodu bez diskriminacije se odnose i na muškarce i na žene.

Članak 2.

U članku 2. stavak (1) iza riječi "osobi ili grupi osoba" dodaju se riječi „i onima koji su s njima u rodbinskoj ili drugoj vezi“. Iza riječi " etničke pripadnosti" stavlja se zarez i dodaju riječi „invaliditet, starosna dob“, iza riječi "u svim oblastima" riječ „javnog“ se briše.

Članak 3.

U članku 3. stavak (1) iz riječi “osoba ili skupina osoba” dodaju se riječi „u odnosu na osnove definirane u članku 2. stavak (1) ovoga zakona“.

Članak 4.

U članku 4. stavak (1) mijenja se i glasi:“ Uznemiravanje je svako neželjeno ponašanje uzrokovano nekim od osnova iz članka 2. stavak (2) ovog zakona koje ima za cilj ili stvarno predstavlja povredu dostojanstva osobe i stvaranje zastrašujućeg, neprijateljskog, degradirajućeg, ponižavajućeg ili uvredljivog okruženja”.

U članku 4. stavak (2) riječ “spolno” mijenja se u riječ “seksualno”.

U članku 4. stavak (5) iz riječi “diskriminacije” stavљa se zarez i dodaju riječi “poticanje na diskriminaciju”.

U članku 4. stavak (6) briše se.

U članku 4. iza dosadašnjeg stavka (5) dodaje se nodi stavak (6) koji glasi:„Viktimizacija predstavlja svaki oblik nepovoljnog postupanja prema osobama koje su u dobroj vjeri prijavile ili namjeravaju prijaviti diskriminaciju, prisustvovali ili svjedočile diskriminaciji, odbile nalog za diskriminatornim postupanjem, na bilo koji način učestvovali u postupku za zaštitu od diskriminacije, pružile ili imale namjeru ponuditi informacije ili dokumente potrebne u postupku zaštite od diskriminacije ili o diskriminatornom postupanju informirale javnost“.

Članak 5.

Članak 5. mijenja se i glasi: „Diskriminacijom se neće smatrati razlikovanje ili različito postupanje ako je utemeljeno na objektivnoj i razumnoj opravdanosti, kada se njima ostvaruje legitiman cilj, i ako postoji razuman odnos razmjernosti između sredstava koja se koriste i cilja koji se nastoji realizirati“.

(ALTERNATINO: ostaviti staru odredbu Zakona)

Članak 6.

U članku 7. stavak (2) riječi “Ombudsman Bosne i Hercegovine u granicama svoje nadležnosti“ mjenjanju se riječima „ U postupcima diskriminacije Ombudsman Bosne i Hercegovine“.

U članku 7. stavak (2) točka d) briše se.

U članku 7. stavak (6) iza riječi “dužna su na zahtjev” brišu se riječi „Ombudsmana Bosne i Hercegovine, najkasnije u roku od 30 dana od dana zaprimanja zahtjeva“.

Članak 7.

U članku 11. dodaje se novi stavak (4) koji glasi: "Sud i druga tijela primjenjuju načelo hitnosti u svim postupcima u kojima se ispituje tvrdnje o počinjenoj diskriminaciji."

Članak 8.

U članku 12. stavak (1) točka d) mijenja se i glasi: "da se presuda kojom je utvrđena povreda prava na jednako postupanje na trošak tuženika objavi u medijima".

U članku 12. dodaje se novi stavak (2) koji glasi: "Zahtjevi iz stavka (1) ovoga članka mogu se istaknuti zajedno sa zahtjevima za zaštitu drugih prava o kojima se odlučuje u parničnom postupku ako su svi zahtjevi u međusobnoj vezi bez obzira na to je li za te zahtjeve propisano rješavanje u redovnom ili u posebnom parničnom postupku, osim sporova o smetanju posjeda. U tom slučaju primjenjuju se mjerodavna pravila za vrstu spora o kojoj je riječ, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno".

Dosadašnji stavak (4) postaje stavak (3).

Dodaju se novi stavak (4), (5) i (6) koji glase:

"(4) Zahtjev za objavu presude iz stavka (1) točke d) ovoga članka sud će usvojiti ako utvrdi:

(a) da je do povrede prava na jednako postupanje došlo posredstvom medija, ili

(b) da je informacija o postupanju koje krši pravo na jednako postupanje bila objavljena u medijima, a objavljivanje presude je potrebno radi potpune naknade učinjene štete ili zaštite od nejednakog postupanja u budućim slučajevima".

"(5) Ako usvoji zahtjev za objavom presude, sud će naložiti da se presuda objavi u cijelosti. Izuzetno, sud može odrediti da se presuda objavi u dijelovima ili da se iz teksta presude uklone određeni osobni podaci ako je to potrebno radi zaštite privatnosti stranaka i drugih osoba, a ne dovodi u pitanje svrhu pružene pravne zaštite".

"(6) Presuda kojom se nalaže objava u medijima obavezuje izdavača medija u kojem treba objaviti presudu, bez obzira na to je li bio stranka u postupku".

Članak 9.

Iza članka 12 dodaje se novi članak 12a, koji glasi: "U slučaju da sud razmatra predmet o kojem je Institucija ombudsmana već donijela preporuku, koju stranka u postupku koristi kao dokaz, sud u skladu s pravilima postupka razmatra preporuku ombudsmana".

Članak 10.

U članku 13. stavak (1) mijenja se i glasi: "Ako ovim zakonom nije drukčije propisano, a sukladno zakonima o sudovima obaju entiteta i Brčko Disktrikta Bosne i Hercegovine, za sporove po tužbi iz članka 12. ovoga Zakona nadležan je u prvom i drugom stupnju pored suda opće mjesne nadležnosti i sud na čijem području tužitelj ima prebivalište ili boravište, te sud mjesta gdje se dogodila šteta ili je počinjena radnja diskriminacije".

U članku 13. stavak (4) mijenja se i glasi: "Rok za podnošenje tužbe na osnovu članka 12. ovog zakona iznosi (3) tri godine od dana saznanja o učinjenoj povredi prava, a najdalje (5) pet godina od dana učinjenja povrede. Kod kontinuirane diskriminacije rok se računa od dana posljednje učinjene radnje. Rokovi se ne računaju u slučajevima sustavne diskriminacije. Rok za podnošenje zahtjeva za reviziju iznosi tri mjeseca od dana uručenja drugostupanjske presude".

Članak 11.

Članak 14. mijenja se i glasi:

(Mjera osiguranja)

(1) Prije pokretanja i u toku postupka povodom zahtjeva iz članka 12. stavak (1) sud može na prijedlog predlagatelja odrediti sudsку mjeru osiguranja, odnosno privremenu mjeru osiguranja, shodno pravilima zakona o parničnom postupku koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

(2) Mjera osiguranja se može odrediti ako:

- a) predlagatelj učini vjerojatnim da je povrijeđeno pravo na jednako postupanje,
- b) je određivanje mjere osiguranja potrebno radi otklanjanja opasnosti od teške povrede prava na jednako postupanje, nenadoknadive štete ili sprečavanja nasilja.

Članak 12.

Članak 15. mijenja se i glasi:

(Preraspodjela tereta dokazivanja)

(1) U svim postupcima predviđenim ovim zakonom kada osoba ili grupa osoba, na osnovu njima raspoloživih dokaza, učine vjerojatnim da je doslo do diskriminacije, teret dokazivanja da nije doslo do diskriminacije leži na suprotnoj strani.

(2) U slučajevima u kojima osoba smatra da je snosila posljedice diskriminacije, kao dokazno sredstvo za ostvarenje prava iz stavka (1) ovoga članka mogu se koristiti i statistički podaci ili baze podataka.

(3) Kao svjedok u postupcima za zaštitu od diskriminacije može se pojaviti i osoba koja se svjesno izložila diskriminatorskom postupanju s namjerom neposredne provjere primjene pravila o zabrani diskriminacije.

4) Osoba iz stavka (3) ovoga clanka duzna je obavijestiti Ombudsmane za ljudska prava Bosne i Hercegovine o namjeravanoj radnji, osim ako okolnosti to ne dozvoljavaju, kao i da o poduzetoj radnji izjesti Ombudsmana u pismenom obliku.

5) Sud osobu iz stavka (3) ovoga članka može saslušati kao svjedoka.

6) Osoba iz stavka (3) može podnijeti tužbu iz clanca 12. stavak (1) točka a), b) i d) u konkretnom slučaju.

(7) U slučajevima kada osoba smatra da je snosila posljedice diskriminacije zbog propuštanja razumnog prilagodavanja, teret dokazivanja leži na protivnoj strani.

(8) Odredba stavka (1) ovoga članka ne primjenjuje u prekršajnim i kaznenim postupcima.

Članak 13.

U članku 16. stavak (1) iza riječi “ovoga Zakona” riječi “kao treća stranka” mijenjaju se riječima “može se kao umješač”. Iza riječi “žrtve diskriminacije” riječi “može se” brišu se.

U članku 16. stavak (2) mijenja se i glasi: “Sud će dopustiti učešće umješača samo uz pristanak tužitelja”.

U članku 16. dodaje se novi stavak (3) koji glasi: “Umješač će učestvovati i poduzimati radnje u postupku sve do izričitog opoziva pristanka tužitelja”.

U članku 16. dosadašnji stavak (3) postaje stavak (4) u kojem se riječi “treća stranka sama snosi” mijenjaju riječima “umješač sam snosi”.

Članak 14.

Članak 17. mijenja se i glasi:

(1) Udruge ili druge organizacije osnovane u skladu sa zakonom, koje se bave zaštitom ljudskih prava odnosno prava odredene grupe osoba mogu podnijeti tužbu protiv osobe koja je povrijedila pravo na jednako postupanje većeg broja osoba koje pretežno pripadaju grupi čija prava tužitelj štiti.

(2) U tužbi iz stavka (1) ovoga članka mogu se istaknuti zahtjevi da se:

(a) utvrdi da je tuženi povrijedio pravo na jednako postupanje u odnosu na članove grupe čija prava tužitelj štiti,

(b) zabrani poduzimanje radnji kojima se krši ili može prekršiti pravo na jednako postupanje, odnosno izvrše radnje kojima se uklanja diskriminacija ili njezine posljedice u odnosu na članove grupe,

(c) presuda kojom je utvrđena povreda prava na jednako postupanje objavi u medijima na trošak tuženog.

(3) Procesne odredbe ovog zakona na odgovarajući način primjenjuju se na tužbu iz stava (1) ovog člana.

Članak 15.

Članak 18. briše se.

Članak 16.

U članku 23. iza riječi “objavljuje se u” riječi ”javnim medijima” zamjenjuju se riječima “najmanje jednom štampanom mediju” i riječ “dostupnim” mijenja s riječju “dostupnom”.

Članak 17.

Iza članka 24 dodaje se novi članak 24a koji glasi: “Sva javna tijela, te ostala pravne osobe s više od 20 uposlenih, dužni su da u svoje opće pravne akte, ili kroz posebne pravne akte, reguliraju postupanje u slučaju diskriminacije, te da tako osiguraju efikasne interne procedure zaštite“.

O B R A Z L O Ž E N J E

I PRAVNI OSNOV ZA DONOŠENJI ZAKONA

U okviru Ustava Bosne i Hercegovine u članku IV 4. a) predviđeno je da Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine donosi zakone u cilju izvršavanja obveza Bosne i Hercegovine koje se u cilju donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona protiv diskriminacije u Bosni i Hercegovini odnose na izvršenje obveza Bosne i Hercegovine utvrđene u okviru članka II 1. Ljudska prava i temeljne slobode kojim je utvrđeno: „*Bosna i Hercegovina i oba entiteta će osigurati najvišu razinu međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda....*“ a u okviru istog članka stavak 2. Međunarodni standardi, također je utvrđeno: „*Prava i slobode predviđeni u Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i u njezinim protokolima se izravno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.*“

Temeljna odredba Ustava Bosna i Hercegovina na temelju koje je pripremljen tekst ovog Zakona je sadržana u članku II 4. Nediskriminacija koji je suštinski temelj za donošenje ovog Zakona, a kojim je utvrđeno: *Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članku ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim osobama u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije na bilo kojem temelju kao što je spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.*”

Temelj za donošenje ovog Zakona sadrži i Opći okvirni sporazum za mir za Bosnu i Hercegovinu iz Dayton - Sporazum o ljudskim pravima poznat kao Aneks 6. Ovaj Aneks navodi 16 međunarodnih instrumenata iz oblasti ljudskih prava koji imaju obvezujući karakter za Bosna i Hercegovina. Među ovim konvencijama i deklaracijama treba spomenuti Opću deklaraciju o pravima čovjeka iz 1948. godine, koja u članku 7. proklamira jednakost svih pred zakonom, kao i to da „svi imaju pravo na jednaku zaštitu protiv bilo kakve diskriminacije kojom se krši ova Deklaracija i protiv svakog poticanja na takvu diskriminaciju“. Konvencija o eliminiranju svih oblika diskriminacije žena iz 1979. godine navodi u članku 2. da „države potpisnice osuđuju diskriminaciju žena u svim njezinim oblicima i odlučne su voditi svim mogućim i odgovarajućim sredstvima i to bez odlaganja, politiku eliminiranja diskriminacije žena...“ Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije iz 1965. godine osuđuje rasnu diskriminaciju, a države članice se „obvezuju da će svim odgovarajućim sredstvima i bez odlaganja provoditi politiku koja teži ukinuti svaki oblik rasne diskriminacije...“. Europska konvencija o ljudskim pravima iz 1950. godine, koja ima prednost nad svim zakonima u Bosna i Hercegovina, garantira uživanje ljudskih prava i sloboda bez diskriminacije, a Protokol 12 uz Europsku konvenciju iz 2000. godine sadrži odredbu koja uvodi opću zabranu diskriminacije prema bilo kojem temelju. Konvencija o pravima djeteta iz 1989. garantira poštivanje prava svakog djeteta, bez

diskriminacije. I dva međunarodna pakta, [Pakt o građanskim i političkim pravima](#) i [Pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima](#), temelje se na principu zabrane diskriminacije.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA I OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH RJEŠENJA

Bosnu i Hercegovinu dodatno obvezuje i nastojanje da postane članicom Europske unije. Članstvo u Europskoj uniji uvjetovano je usvajanjem antidiskriminacijskoga zakonodavstva i njegove potpune usklađenosti s pravnom stečevinom Europske unije, kao i njegovom primjenom u praksi. U svezi s navedenom obvezom, za Bosnu i Hercegovinu je potrebno naglasiti i važnost direktiva Vijeća Europske unije koje i Bosnu i Hercegovinu, kao članicu Vijeća Europe, obvezuju na poštivanje principa nediskriminacije: [Direktiva koja garantira ravnopravan tretman bez obzira na rasno i etničko podrijetlo](#), [Direktiva koja zabranjuje diskriminaciju pri upošljavanju na temelju vjere, uvjerenja, invaliditeta, starosne dobi ili seksualnog usmjerenja](#), te [Direktiva o implementaciji principa jednakih mogućnosti i jednakoga tretmana muškaraca i žena u oblasti upošljavanja](#).

Razlozi za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije ogledaju se u činjenici da je Europska komisija nakon 6. sastanka Privremenog odbora za stabilizaciju i pridruživanje koji je dana 3. i 4. srpnja 2013. godine održan u Bruxellesu, pozvala vlasti Bosne i Hercegovine da u potpunosti usklade svoje zakonodavstvo s *acquisem* EU kada su pitanju propisi o borbi protiv diskriminacije.

Zakonu o zabrani diskriminacije dodaje se novi članak 1a kojim se Zakon o zabrani diskriminacije dopunjaje s definicijama radi lakšeg razumijevanja i tumačenja zakona budući da se tri termina iz ovoga članka koriste u cijelom zakonu.

Članak 2. Zakona o zabrani diskriminacije mijenja se iz razloga što Direktiva Vijeća 2000/78/EC zabranjuje diskriminaciju temeljem seksualne orijentacije, invaliditeta, vjere ili uvjerenja, te dobi. U postojećoj listi osnova u Zakonu o zabrani diskriminacije, dob i invaliditet nisu navedeni kao osnovi za diskriminaciju. Radi uskladivanja Zakona o zabrani diskriminacije s Direktivom Vijeća 2000/78/EC pristupilo se izmjeni i dopuni ovoga članka dodavanjem dobi i invaliditeta kao osnova koje se izrijekom navode. U pogledu dopune ovoga članka koja se odnosi na rodbinsku i drugu povezanost osobe ili skupine osoba, ista je preuzeta iz antidiskriminacijskih zakona zemalja u okruženju.

Članak 3. Zakona o zabrani diskriminacije dopunjuje se u jednom dijelu radi preciziranja ove zakonske odredbe. Direktivom 2000/43/EZ i Direktivom 2000/78/EZ uređeno je da se kao oblici diskriminacije zabranjuju izravna i neizravna diskriminacija, uz nemiravanje i poticanje na diskriminaciju. Ovim direktivama se od država traži da osiguraju sudske i/ili upravni postupak, obrtanje tereta dokazivanja, mogućnost sudjelovanja u postupku kao zastupnici ili potpora tužitelju, zaštita od viktimizacije, te da sankcije budu učinkovite, proporcionalne i preventivne.

Članak 4. Zakona o zabrani diskriminacije je mijenjan iz razloga što neko postupanje u smislu Direktive Vijeća 2000/43/EZ ili Direktive 2000/78/EZ treba definirati kao neželjeno i definicija uz nemiravanja u postojećem zakonu bez preciziranja ove zakonske odredbe na navedeni način mogla biti upitna sa stajališta načela razmjernosti. U skladu s navedenim direktivama dana je i definicija viktimizacije i izvršena dopuna postojeće zakonske odredbe na način da se i poticanje smatra oblikom diskriminacije.

Članak 5. Zakona o zabrani diskriminacije koji se odnosi na iznimke od načela jednakog postupanja nije definiran do kraja i ostavljene su kao dvije mogućnosti, da isti ima samo definiciju iznimke od načela jednakog postupanja ili da ova odreba Zakona ostane nepromijenjena. U pogledu izmjene i dopune ove zakonske odredbe važno je napomenuti da Direktive 2006/54 i 2000/43 dopuštaju određene iznimke, kao i to da Okvirna direktiva 2000/78 koja se odnosi na osnove dobi, seksualne orientacije, vjere i invaliditeta propisuje mogućnost odstupanja od jamstva jednakosti u postupanju. Ova direktiva dozvoljava država članicama da zakonima propisuju mјere koje se u demokratskim društvima smatraju neophodnim u svrhu javne sigurnosti, očuvanja javnog reda i spriječavanja kaznenih djela, očuvanje zdravlja te zaštite prava i sloboda drugih.

Članak 7. Zakona o zabrani diskriminacije mijenjan je na temelju dosadašnjeg iskustva u radu Ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine i na temelju prijedloga ombudsmana da se rok za dostavljanje traženih podataka i dokumenata od strane nadležnih institucija u Bosni i Hercegovini briše.

Članak 11. Zakona o zabrani diskriminacije dopunjeno je načelom hitnosti u svim postupcima u kojima se ispituju tvrdnje o počinjenoj diskriminaciji iz razloga što Zakon prati ciljeve direktiva Europske unije kada je u pitanju definiranje planiranog utjecaja Zakona. Praksa sudova kada je u pitanju efikasna zaštita koja bi trebala biti garantirana ovim Zakonom još uvijek nije u potpunosti ostvarena. Analizirajući predmete koji su do sada razmatrani od sudova može se zaključiti da je vrlo neujednačena. Pored toga i pored činjenice da su predmeti diskriminacije hitni sudovi još uvijek ne postupaju hitno u svim postupcima u kojima se ispituje tvrdnja o počinjenoj diskriminaciji.

Članak 12. Zakona o zabrani diskriminacije propisuje pravo tužitelja da zahtjeva da se presuda kojom je utvrđena povreda na jednako postupanje na trošak tuženika objavi u medijima ukoliko je do povrede prava na jednako postupanje došlo posredstvom medija ili da je informacija o postupanju koje krši pravo na jednako postupanje bila objavljena u medijima.

Članak 12a Zakona o zabrani diskriminacije predložen je iz razloga što se u dosadašnjoj sudskej praksi preporuke Institucije ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine nisu uzimale u obzir i što je sudska praksa i u ovome dijelu bila također neujednačena. Uzmajući u obzir podjelu vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudsку i neovisnost sudova u njihovome radu, navedenom dopunom Zakona o zabrani diskriminacije htjelo se ukazati na neophodnost i potrebu razmatranja preporuka ombudsmana u postupku koji se vodi, a koje stranka koristi

kao dokaz. S obzirom da preporukama ombudsmana pretodi postupak istraživanja, preporuka ombudsmana značajna je u tom smislu što već ukazuje na postojanje diskriminacije utvrđene u provedenom postupku.

Članak 13. Zakona o zabrani diskriminacije u dijelu koji se odnosi na nadležnost sudova dopunjeno je na način da se nadležnim sudom smatra i sud na čijem području tužitelj ima prebivalište ili boravište, kao i sud mesta gdje se dogodila šteta ili je počinjena radnja diskriminacije, pored sudova opće mjesne nadležnosti. Razlozi zbog kojih se pristupilo dopuni navedene zakonske norme ogledaju se u činjenici da je tužitelju dana mogućnost izbora suda pred kojim će voditi postupak po tužbi za zaštitu od diskriminacije. U najboljem interesu podnositelja tužbe za zaštitu od diskriminacije raniji rokovi za podnošenje tužbe “(3) tri mjeseca od dana saznanja o učinjenoj povredi prava, a najdalje (1) jednu godinu od dana učinjenja povrede” produženi se na (3) tri godine od dana saznanja o učinjenoj povredi prava, a najdalje (5) pet godina od dana učinjenja povrede, s tim što se isti ne računaju u slučaju sustavne diskriminacije.

Članak 14. Zakona o zabrani diskriminacije predstavlja zaštitnu mjeru radi otklanjanja opasnosti od teške povrede prava na jednakost postupanja, nenadoknadive štete ili sprječavanja nasilja koja se izriče shodno pravilima zakona o parničnom postupku koji se primjenjuju u BiH.

Članak 15. Zakona o zabrani diskriminacije je norma koja regulira preraspodjelu tereta dokazivanja koje je zajamčeno svim antidiskriminacijskim direktivama. Antidiskriminacijske directive ujednačeno određuju načelo preraspodjele tereta dokazivanja i propisuju da kada stranka koja smatra da joj je povrijedeno pravo na jednakost u postupanju iznese i dokaže činjenice temeljem kojih može učiniti vjerojatnim da je do diskriminacije došlo, na tuženom je da dokaže da nije povrijedio jamstvo jednakosti u postupanju. Uzimajući u obzir navedeno pristupilo se izmjenama i dopunama navedene zakonske norme.

Članak 16. Zakona o zabrani diskriminacije mijenjan je i dopunjeno na način da je umješaču omogućeno pravo učešća u postupku na strani osobe ili skupine osoba koje tvrde da su žrtve diskriminacije. Umješač je treća osoba koja u parnici koja se vodi između određenih stranaka, pridružuje jednoj od njih, na način da sama ne postaje stranka, ali ima pravni interes da stranka kojoj se pridružila uspije u parnici, budući da se pravne posljedice presude mogu posredno odraziti i na njegovu pravnu situaciju.

Članak 17. Zakona o zabrani diskriminacije propisuje da je kolektivnu tužbu za zaštitu od diskriminacije moguće podnijeti da bi se utvrdilo da je tuženi povrijedio pravo na jednakost postupanje.

Članak 18. Zakona o zabrani diskriminacije briše se iz razloga što je isti definira viktimizaciju, a viktimizacija je posebno definirana i ubačena kao poseban stavak (6) članka 4. ovoga zakona

Članak 23. Zakona o zabrani diskriminacije izmjenjen je u cilju preciznije primjene ove odredbe u smislu da se jasno definira da se objava rješenja o prekršaju na vrši ptem javnih nego štampanih medija.

Zakonu o zabrani diskriminacije dodaje se novi članak 24a u cilju osiguranja zaštite od diskriminacije uvođenjem obveze donošenja općih upravnih akata od strane javnih tijela i pravnih osoba kojima će se regulirati postupanje u slučaju diskriminacije.

III USKLAĐENOST PROPISA SA EUROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Između Bosne i Hercegovine, s jedne strane i europskih zajednica i njihovih država članica, s druge strane, sklopljen je *Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju* kao dokument od posebne važnosti za razvoj zakonodavstva, iz kojeg proizlaze potrebe da se ova problematika zakonski regulira na cjelovit način, a prema standardima koje propisuje regulativa Europske unije.

Sklapanjem navedenog Sporazuma, Bosna i Hercegovina je i formalno preuzela obvezu usklađivanja svoga cjelokupnoga zakonodavstva s propisima EU.

Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakon o zabrani diskriminacije (u dalnjem tekstu: Zakon) usklađuje se sa direktivama Europske unije i to .

- *Direktivom Vijeća 2000/43/EZ o primjeni načela ravnopravnosti osoba, bez obzira na njihovo rasno ili etničko podrijetlo i*
- *Direktivom Vijeća 2000/78/EZ o uspostavi okvira za jednak tretman na području upošljavanja i odabira zvanja.*

IV. PROVEDBENI MEHANIZMI I NAČIN OSIGURAVANJA POŠTIVANJA PROPISA

Temeljni institucionalni mehanizam definiran je kroz nadležnosti Ombudsmena Bosna i Hercegovina i utvrđivanju dvije procesne mogućnosti i to prethodno podnošenje prigovora u toku postojećih postupaka ili podnošenjem posebne tužbe za zaštitu od diskriminacije.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice dužno je pratiti primjenu ovog Zakona, što je definirano kroz sustav prikupljanja informacija o predmetima diskriminacije koji su obveza svih nadležnih organa u Bosni i Hercegovini.

Nadležne institucije u Bosna i Hercegovina snose odgovornost ukoliko ne surađuju sa Ombudsmenima Bosna i Hercegovina i ne dostavljaju tražene informacije.

Svi ovi elementi utvrđeni ovim Zakonom osiguravaju odgovarajuće provedbene mehanizme za primjenu ovog Zakona, a koji su, s druge strane, pojačani predviđanjem kaznenih odredbi za kršenje ovog Zakona.

V. OBRZLOŽENJE FINANCIJSKIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU ZAKONA I FINANSIJSKI UČINCI ZAKONA

Za provođenje ovog Zakona sredstva će biti planirana u proračunu Institucije Ombudsmana BiH koja je prema ovom Zakonu predviđena kao Središnje tijelo za zaštitu od diskriminacije.

VI. OPIS KONZULTACIJA VOĐENIH U PROCESU IZRADE ZAKONA

Odlukom ministricice za ljudska prava i izbjegliec Bosne i Hercegovine uspostavljena je Radna skupina za izradu izmjena i dopuna Zakona o zabrani diskriminacije. Radnu skupinu čine predstavnici Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, Ministarstva pravde BiH, Institucije ombudsmana za ljudska prava BiH, Agencije za ravnopravnost spolova BiH, Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća BiH i Direkcije za europske integracije Vijeća ministara BiH. Postupak izrade izmjena i dopuna Zakona o zabrani diskriminacije temeljio se, pored ostalog, i na zakonskim rješenjima predloženim od strane nevladinog sektora. Postupak izrade izmjena i dopuna Zakona o zabrani diskriminacije vođen je u suradnji i uz pomoć Misije OSCE u Bosni i Hercegovini i Delegacije Europske unije u Bosni i Hercegovini. Sačinjeni prednacrt zakona potrebno je, prema zaključku Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, usuglasiti s entiteskim vladama i Vladom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

VII. RASPORED EVENTUALNOG PONOVOVNOG PREISPITIVANJA UVEDENOG PROPISA

U odnosu na karakter i sadržaj ovoga Zakona procjenjujemo da je nakon njegovog potpunog usklađivanja s *acquisem* Europske unije potrebno analizirati njegovu primjenu u praksi u roku od godinu od dana stupanja na snagu, a njegovo eventualno preispitivanje u roku od najmanje tri godine njegove implementacije.